

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO**

UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA VARNO HRANO,
VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN

Akvakultura v Sloveniji

Tina Arič, dr. vet. med.

**Posvet o boleznih in zdravstvenem stanju salmonidnih ribjih
vrst, 29. februar 2016, Čebelarski center Lukovica**

- zakonodaja
- pojmi
- naloge nosilca dejavnosti
- nadzor
- registracija in odobritev
- zdravstveni status (pridobitev, ohranjanje, odvzem)
- poribljavanje

Zakonodaja

- Zakon o veterinarskih merilih skladnosti
- Zakon o veterinarstvu
- Pravilnik o boleznih živali
- Pravilnik o zahtevah za zdravstveno varstvo živali in proizvodov iz akvakulture ter o ukrepih za ugotavljanje, preprečevanje in obvladovanje določenih bolezni vodnih živali
- Zakon o sladkovodnem ribištvu
- Pravilnik o centralnem registru objektov akvakulture in komercialnih ribnikov ter o zbiranju podatkov o staležu in proizvodnji akvakulture
- Pravilnik o podrobnejših pogojih za pridobitev dovoljenja za gojitev rib za poribljavanje
- EU zakonodaja, OIE

Pristojnost

- Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin
 - Sektor za zdravje in dobrobit živali
 - Območni uradi Uprave
- Nacionalni veterinarski inštitut (NVI)
 - zdravstveno varstvo rib
 - Nacionalni referenčni laboratorij za bolezni rib, školjk in rakov

Pojmi

- Akvakultura = reja ali gojenje vodnih živali, povečanje proizvodnje, v lasti fizične ali pravne osebe
- Proizvodnja akvakulture = obrat za izvajanje dejavnosti (posedovanje, gojenje, vlaganje v odprte vode)
- Žival iz akvakulture = vodna žival (ribe, raki in mehkužci), vključno z ikrami in semensko/ovarialno tekočino, prostoživeče vodne živali
- Ribogojnica = površina, zaprto območje ali prostor, s katerim upravlja nosilec dejavnosti in kjer se gojijo akvakulture z namenom dajanja na trg
- Cona = geografsko območje, del povodja od izvira do pregrade, celo povodje, več povodij
- Kompartiment = skupen sistem biološke varnosti, populacija s posebnim zdravstvenim statusom
- Poribljavanje = doseljevanje rib (vlaganje v odprte vode), ohranjanje strukture in velikosti populacije

Naloge nosilca dejavnosti

- vloga za vpis v register
- vloga za odobritev proizvodnje akvakulture
- vodenje evidenc (dnevnik veterinarskih posegov, ribogojški dnevnik)
- izdelava in upoštevanje načel dobre higienske prakse
- prevoz živali iz akvakulture v skladu z zakonodajo
- dajanje na trg v skladu z zakonodajo (veterinarsko spričevalo, premiki med zdravstvenimi statusi)
- prijavljanje povečanega pogina, pojava kliničnih znakov
- upoštevanje in izvajanje ukrepov ob sumu ali potrditvi bolezni, predpisanih s strani NVI ali OU Uprave
- vzdrževanje zdravstvenega statusa

Priloga 1

VLOGA ZA ODOBRITEV PROIZVODNJE AKVAKULTURE

Podatki o proizvodnji akvakulture	
* Prosimo, da izpolnite z velikimi tiskanimi črkami	
1. Vrsta proizvodnje akvakulture:	a) sladkovodno ribogojstvo: A - hladnovodno B - toplovodno b) morsko ribogojstvo c) gojenje školjk č) gojenje rakov
2. Namen proizvodnje akvakulture:	a) vališče b) gojenje mladice c) plemenska jata č) gojenje za prehrano ljudi d) gojenje za poribljavanje e) športno-komercialni ribnik f) gojenje okrasnih rib za promet g) drugo
3. Ime nosilca dejavnosti (pravna ali fizična oseba)	
Naslov oz. sedež (ulica, pošta, občina):	
Telefon/faks	
Elektronska pošta	
4. Število objektov/školjiščišč: *(za vsak objekt/školjišče je treba navesti G-MID)	
Izjavljam, da so podatki, ki sem jih navedel v ta obrazec resnični.	
Datum:	Podpis nosilca

Stran: 1 od 45 70%

Prejšnja stran

Evidenca odobrenih obratov za ribe

Odobritev	Proizvodnja akvakulture, raslov in G-MID	Geografski položaj	Gojene vrste	Priznani zdravstveni status	Tip ribogojnice	Namen proizvodnje
SRIB00103	ANA ŠIFRAR - NOSILKA DOPOLNILNE DEJAVNOSTI NA KMETUL RIBOGOJNICA ŠIFRAR HOTUVLJA 46, HOTUVLJA, 4233 POLJANE NAD ŠKOFIJO 1010 100090000	X:107669 Y:438430	Virusna hemoragična septikemija DA, dozrbe vrste so prisobe Infekciозна hematopoetska nekroza DA, dozrbe vrste so prisobe Kolherpea virusa Nipit otoli dozrbe ali vektorski virus Infekciозна anemija Isoosov DA, dozrbe vrste so prisobe	-Virusna hemoragična septikemija Ne pozna statusa -Nikoli nima lematopoezisa nekroza Okrepa	Odporodna riba kraljica	Važo (gojenje ker, gojenje zaroda) Gojenje za prehrano ljudi
SRIB00202	KRUMPAK FRANC, RIBOGOJNICA POČBEG PODOVA, PO DOVA, 2327 RAČE 100090003	X:551070 Y:142615	Virusna hemoragična septikemija DA, vrste vrste so prisobe DA, dozrbe vrste so prisobe Infekciозна hematopoetska nekroza DA, vrste vrste so prisobe Kolherpea virusa DA, dozrbe vrste so prisobe Infekciозна anemija Isoosov Nipit otoli dozrbe ali vektorski virus	-Virusna hemoragična septikemija Ne pozna statusa -Kolherpea virus Ne pozna statusa	Odporodna riba kraljica	Važo (gojenje ker, gojenje zaroda) Gojenje mladice Plemenska jata Gojenje za prehrano ljudi Gojenje za poribljavanje Gojenje okrasnih rib za promet

Izvajanje nadzora

- 2 vrsti nadzora:
 - uradni nadzor – Območni urad UVHVVR
 - shema pregledov glede zdravja živali – Nacionalni veterinarski inštitut
- na podlagi ocene tveganja:
 - 3 nivoji tveganja
 - za vsako ribogojnico in za vsako bolezen
 - tveganje za možen vnos in širjenje
 - višji nivo tveganja – pogostejši obiski

Registracija in odobritev

- Registracija:
 - vsak objekt akvakulture in športno-komercialni ribnik mora biti registriran
 - **Centralni Register objektov Akvakulture**
 - identifikacijska številka objekta akvakulture
 - osnovni podatki (nosilec dejavnosti, lokacija, vrsta ribogojnice, vrste rib, namen proizvodnje)
- Odobritev:
 - vsaka proizvodnja akvakulture mora biti odobrena
 - izjeme
 - neponovljiva številka odobritve
 - poleg osnovnih podatkov iz CRA še **zdravstveni status ribogojnice**

- 308 objektov akvakulture (ribogojnice, ribniki)
- 69 športno-komercialnih ribnikov

- 121 objektov akvakulture (vališče, pl. jata, mladice, poribljevanje)
- 131 objektov akvakulture (za prehrano ljudi)

- povezava CRA in ribiški kataster

Zdravstveni status

- Kategorija I – prost bolezn
 - Kategorija II – program pridobivanja statusa
 - Kategorija III – nepoznan status
 - Kategorija IV – program izkoreninjenja
 - Kategorija V – okužena
- Seznam na spletni strani Uprave

SEZNAM RIBOGOJNICKOM PARTIMENTOV PROSTIH VH SAHN V SKLADU Z DOLOČILI DIREKTIVE SVETA 2006/88/ES

1	Ribogojniško kompartiment Ribogojnica »Pfalz« z valfšcem »Mlin«	Ne stiče do javno ob Vodomec d.o.o., Ulica Bratov Učkar 49, 1000 Ljubljana	farenska	Zira vodeni status Ribogojnica prosta VH SVIHM – veljavno od 8. marta 2008 (Odloda EK 2002/2008/ES)
2	Kompartiment – tovarni in srednji del parcelirane Tolminke donjene saled ke zamini H E Tolminke, ribogojnica Tolminke in valfšce Modra	RD Tolmin, Tlg. 1, mala 7, 5220 Tolmin	soška poslu lpan	Kompartiment prosti VH SVIHM – veljavno od 11. februarja 2009
3	Kompartiment – polok Okuteneč od Iztra do bilvav polok Cerkljica in ribogojnica	Beti Henrik, Polna Zavle 22, 5262 Cerklje	farenska	Kompartiment prosti VH SVIHM – veljavno od 11. februarja 2009
4	Kompartiment – valfšce v sklopu ribogojnice Berlek d.o.o.	Berlek d.o.o., Jeromei Mih, Polbreče 103c, 208+Videm pri P. M. U	farenska	Valfšce prosta VH SVIHM – veljavno od 17. decembra 2009
5	Kompartiment – reka Blatnica od Iztra do H E in ribogojnica "irska Blatnica"	Vodomec d.o.o., Ulica Bratov Učkar 49, 1000 Ljubljana	farenska	Kompartiment prosti VH SVIHM – veljavno od 7. aprila 2012
6	Kompartiment – ribogojnica "Redcač" z polokom MIFca	RD Bled, Verlatka promenada 8, 4260 Bled	poločhaposlu lpan, Jezerška poslu in sulec	Kompartiment prosti VH SVIHM – veljavno od 8. oktobra 2012
7	Kompartiment – ribogojnica »Bemica« z delom poloka Bemica (od Iztra do naravne pregrade in zdelaza Oditevo Zag)	RD Kranj, Jezerška c. 62B, 4000 Kranj in RD Trzin, Račevnica 61, 4290 Trzin	poločhaposlu	Kompartiment prosti VH SVIHM – veljavno od 13. novembra 2012
8	Valfšce nosilca delavnosti LISO Boris Pihls p.	LISO Boris Pihls, s.p., Gorenja Tebufa 113a, 5283 Slap ob krljci	farenska	Valfšce prosta VH SVIHM – veljavno od 11. marca 2013

9	Kompartiment – ribogojnica »Plava« z valfšcem in polok »Sopel« od Iztra do naravne pregrade	Pramen, Koren Zlatko s.p., Volkova 2a, Plava, 5210 Deskle	farenska	Kompartiment prosti VH SVIHM – veljavno od 23. februarja 2015
10	Kompartiment – ribogojnica, polok Rihovec in del varčnih polokov Ločni polok, Malnarjev graben, Sopela nad mlinsko pregrado, kl se nahajatacca. 15 km nad ribogojnico in polok Padež	Ribiška družina Radeč, Holemez 30, 1433 Radeč	poločhaposlu	Kompartiment prosti VH SVIHM – veljavno od 18. junija 2015
11	Ribogojnica »Bchiri« z valfšcem	RD Bohinj, Gralska ulica 10, 426+ Bchirška Blatnica	poločhaposlu, Jezerška poslu, lpan	Ribogojnica prosta VH SVIHM – veljavno od 9. septembra 2015
12	Kompartiment – ribogojnica z valfšcem	RD Soča Nova Gorica, Soška cesta 50, 5250 Sodkan	soška poslu	Kompartiment prosti VH SVIHM – veljavno od 8. januarja 2016

Promet in trgovanje

- **veterinarsko spričevalo**, kadar gre za vnos v status “prost bolezni”, program pridobivanja statusa/izkoreninjenja bolezni
- velja za trgovanje in tudi za promet znotraj Slovenije
- TRACES

Premiki med posameznimi ribogojnicami

kategorija	Zdravstveni status	Vnos živali iz	Veterinarsko spričevalo		Odprema živali v
			vnos	odprema	
I	prost	I	da	ne, če gre v III ali V da, če gre v I,II ali IV	Vse kategorije
II	program nadzora	I	da	ne	III in V
III	nepoznan	I, II, III	ne	ne	III in V
IV	program izkoreninjenja	I	da	da	V
V	okužen	vse kategorije	ne	da	V

Postopek pridobivanja zdravstvenega statusa

- ribogojnica, kompartment, cona, država
- ni dovetnih vrst,
- povzročitelj bolezni ne more preživeti v območju,
- izpolnjeni pogoji glede izvira vode, zagotavljanja biovarnostnih ukrepov, sledljivosti, nabave, opravljenih kliničnih pregledov in preiskav)
- vloga na glavni urad Uprave
- administrativni postopek (Evropska komisija, države članice)
- odločba o odobritvi programa/pridobitvi zdravstvenega statusa

Podatki za vlogo:

- G-MID ribogojnice in številka odobritve
- vrste in izvor živali iz akvakulture, dovzetnih za določeno bolezen, ki se gojijo v ribogojnici;
- rezultati opravljenih kliničnih pregledov in laboratorijskih preiskav v ribogojnici;
- meje cone ali kompartenta, za katerega želi nosilec dejavnosti pridobiti zdravstveni status »prost bolezni«;
- izvir vode, umetne oziroma naravne pregrade;
- zaščita pred poplavami ter
- sistem biološke varnosti v ribogojnici.

Pogoji za pridobivanje zdravstvenega statusa

- Del II Priloge V Direktive Sveta 2006/88/ES
 - geografska določitev meja cone
 - pridobitev zdravstvenega statusa na podlagi ciljanega spremljanja
 - osnovne zahteve
 - obvezno prijavljiva bolezen
 - prijavljanje sumov
 - sistem zgodnjega odkrivanja (prepoznavanje kliničnih znakov, hitro obveščanje)
 - program nadzora
 - „tampon cona“, kadar je to primerno

Splošno:

- ni reprezentativnega vzorca – premalo ribogojnic → vzorčenje tudi v odprtih vodah
- klinični pregled/vzorčenje več kot 1x letno → vsaj 4 mesece razmika (temp. vode)
- klinični pregled v vseh proizvodnih enotah
- vzorčenje:
 - ribe, ki kažejo klinične znake
 - šarenka
 - ostale dovzetne vrste
 - oslabele ribe
 - iz vseh vodnih virov
 - vsi deli ribogojnice, vse generacije

- Posamezna ribogojnica
 - Kompartiment (ena ribogojnica, več ribogojnic z enakim sistem biološke varnosti, ribogojnica in del vodotoka)
 - Cona
 - Država
-
- Proizvodnja po prekinitvi
 - Nova ribogojnica

Karantena

- 15. člen pravilnika o akvakulturah
 - ribe iz odprtih voda, kjer ni statusa, namenjene v ribogojnice s statusom
- Odločba Komisije
 - pod nadzorom uradnega veterinarja
 - 60 dni za ribe (30 dni za vektorske vrste)
 - klinični pregled in vzorčenje
 - splošni pogoji za objekt (ločeno od drugih objektov, od drugih rib, dotok/iztok vode, razkuževalne bariere, oprema, itd.)
 - Vzorčenje (kontrolne živali ali vzorčenje po statistični tabeli, vendar ne manj kot 10 živali)

Program pridobivanja zdravstvenega statusa - obstoječ

- 2-letni program:
 - 2x letno klinični pregled
 - 2x letno odvzem vzorcev (150 rib/vzorec)
- 2-letni program, zmanjšan vzorec:
 - 2x letno klinični pregled
 - 2x letno odvzem vzorcev (30 rib/vzorec)
- velja za vsako ribogojnico oz. vse ribogojnice v coni

Ohranjanje zdravstvenega statusa

- klinični pregled 2x letno
- odvzem vzorcev za laboratorijske preiskave:
 - ribogojnica samo s plemensko jato (30 rib – semenska in ovarialna tekočina)
 - ribogojnica s plemensko jato (20 rib – organi in 10 rib – semenska in ovarialna tekočina)
 - ribogojnica brez plemenskih rib (30 rib – organi)
- cona → za ohranjanje statusa se pregleda 50% ribogojnic na leto

Nov sistem vzorčenja

- nova zakonodaja v veljavi od 11. septembra 2015
- uporabljati se začne s 1. aprilom 2016
- 2 letni program:
 - klinični pregledi in vzorčenje
 - 2x letno klinični pregled
 - 2x letno odvzem vzorcev
 - organi – 125 rib,
 - semenska/ovarialna – 30 rib

- 4 letni program (zmanjšani vzorec):
 - klinični pregledi in vzorčenje
 - prvi 2 leti:
 - 2x letno klinični pregled
 - 1x letno vzorčenje
 - Organi – 30 rib (pri drugem kliničnem pregledu)
 - zadnji 2 leti:
 - 2x letno klinični pregled
 - 2x letno vzorčenje
 - Organi – 30 rib (pri prvem kliničnem pregledu)
 - Semenska/ovarialna – 30 rib (pri drugem kliničnem pregledu)

Ohranjanje zdravstvenega statusa – nov sistem

- klinični pregledi in vzorčenje na podlagi določene stopnje tveganja
- v vseh ribogojnicah z dovzetnimi vrstami
- stopnje tveganja:
 - visoka: 2x letno klinični pregled + organi 30 rib
 - srednja: 1x letno klinični pregled + organi 30 rib
 - nizka: klinični pregled 1x na 2 leti + organi 30 rib

Odvzem zdravstvenega statusa

- razveljavitev in prepoved prometa in ob sumu kršitve trgovanja z dovzetnimi in vektorskimi vrstami v višji status
- če je sum izključen se status povrne
- če je sum potrjen, odvzem statusa

Poribljavanje

- klinično zdrave ribe
 - ne iz ribogojnice z nepojasnjenim poginom
 - iz ribogojnice z zdravstvenim statusom, ki je vsaj enak statusu odprte vode
 - od 2018 dalje le iz prostih ribogojnic
 - ne iz okužene ribogojnice!
-
- dovoljenje za poribljavanje (seznam na spletni strani MKGP)

VPRAŠANJA?

